

- Керівнику гуртка

Пропорції людського тіла

Заняття гуртка художньо-естетичного напрямку

ТИП ЗАНЯТТЯ

комбіноване.

ТЕХНІКА ВИКОНАННЯ

лінійний малюнок та багатошаровий живопис.

ВІКОВА КАТЕГОРІЯ ДІТЕЙ

середній шкільний вік.

ПЛАН ЗАНЯТТЯ

I. Вступна частина
II. Основна частина
III. Підбиття підсумків.
Рефлексія

МЕТА

- формувати уявлення про пропорції постаті людини;
- ознайомити з особливостями пропорційної будови фігури людини;
- навчити вихованців аналізувати та зображати фігуру людини;
- розвивати окомір, відчуття форми, об'єму, пропорції, відчуття співвідношень, спостережливість, візуальне сприйняття, вміння використовувати в практичній роботі знання анатомічної будови людини;
- виховувати ціннісне ставлення до мистецтва, культурних традицій українського народу.

МАТЕРІАЛИ ТА ІНСТРУМЕНТИ

технічні засоби навчання (ноутбук); репродукції живописних творів Леонардо да Вінчі, Мікеланджело, ілюстрації із зображенням козаків; таблиці та дидактичні картки.

ОБЛАДНАННЯ

папір, олівець, фарби, пензлі.

МЕТОДИ ТА ПРИЙОМИ

коментар, бесіда, демонстрування наочності, організація процесу сприймання пізнавальної та практичної діяльності, пошуковий аналіз, інтерактивні методи.

Коли йдеться про пропорції людини, то мають на увазі, що це співвідношення розмірів певних частин тіла. Щодо пропорцій існують багато цікавих фактів. Під час пропонованого заняття вихованці дізнаються про погляди на пропорції тіла з давніх часів, про те, хто такий Поліклет, та спробують зобразити українського козака за канонами.

ПЕРЕБІГ ЗАНЯТТЯ

I. Вступна частина

Організаційний момент

Актуалізація опорних знань

Керівник гуртка. Часто доводиться чути: гармонійно складена людина, гарна статура або у людини пропорційна фігура. Яка фігура, на вашу думку, є гармонійною, пропорційною? Що ми взагалі знаємо про наше тіло? (Відповіді вихованців).

II. Основна частина

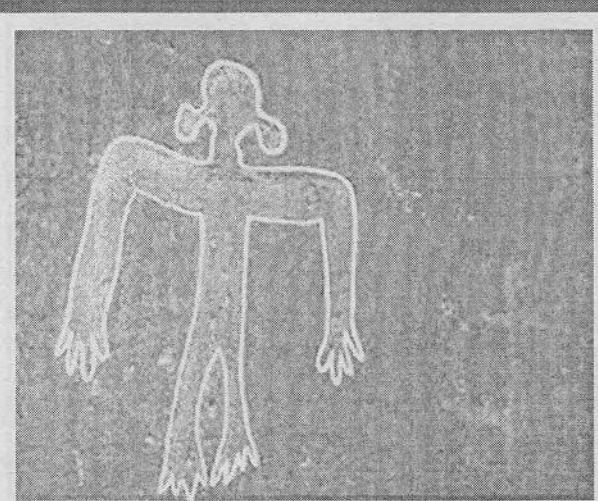
Вивчення нового матеріалу

Керівник гуртка. Ми живимо в цивілізованому суспільстві, створеному людськими руками й розумом. Людина — не тільки творець суспільного життя, але й є одним із прикладів природної гармонії. Цю гармонію люди називають «золотим перетином».

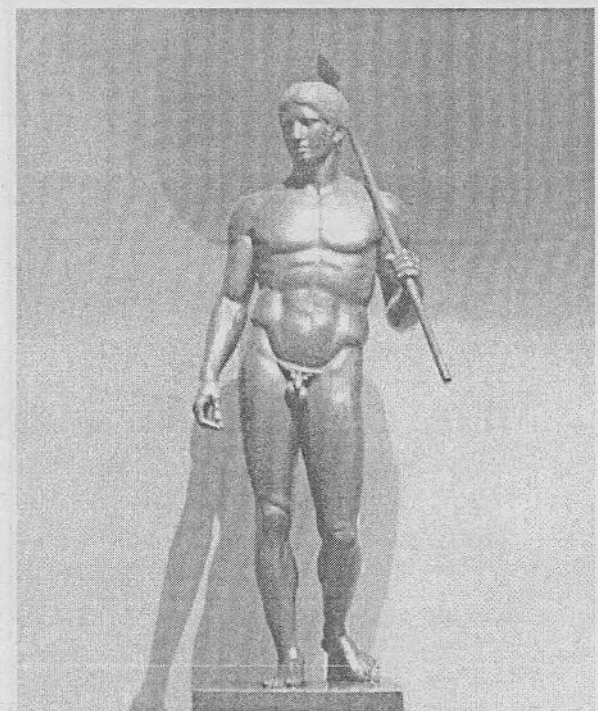
Постать людини є складним комплексом різноманітних форм. Перші спроби відтворити образ людини робили первісні люди примітивними малюнками. Стародавні єгиптяни розробляли канони, де одиницею вимірювання пропорцій постаті людини була довжина пальця, у стародавніх греків — голова.

За п'ять століть до нашої ери жив у Греції скульптор Поліклет. Він створив статую «Дорифор». Спокійно й упевнено стоїть юний спортсмен, він щойно переміг у змаганнях з метання списа. Скульптор підкреслив сильні м'язи, широкі плечі. Прекрасне тіло висічене з дотриманням пропорцій, які Поліклет вважав гармонійними, правильними.

Нінель ШИГАНЬ, керівник гуртка-методист «Зразкового художнього колективу» студії образотворчого мистецтва «Палітра», гуртка «Новий художник» Прилуцького ЦТДЮ, Чернігівська обл.

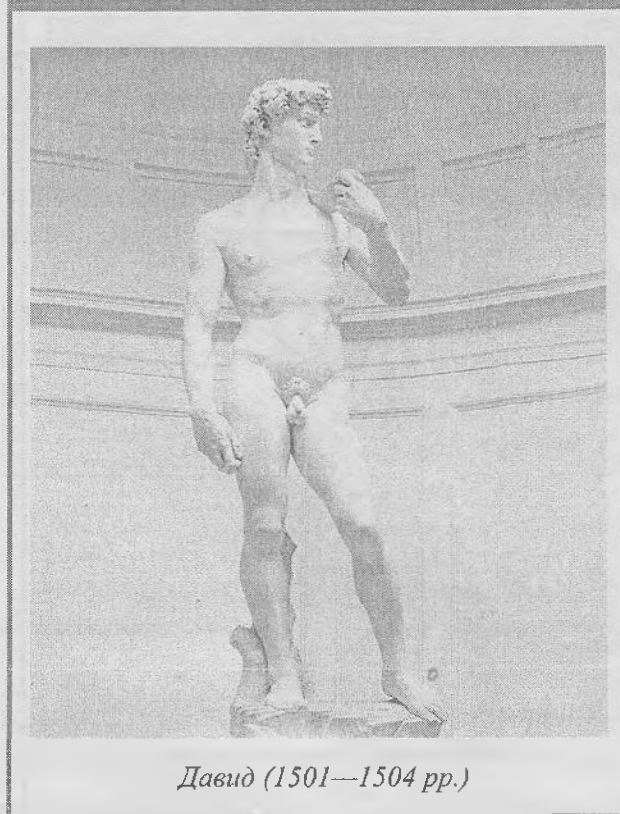
«Печерний живопис»

Дорифор. Реконструкція
(450—440 рр. до н. е.)

Венера Мілоська (130—100 рр. до н. е.)

Давид (1501—1504 рр.)

Шедевром краси вважають статую Венери Мілоської (Афродіта з острова Мілос), створеної в III ст. до н. е. давньогрецьким скульптором Александром, громадянином Антіохії на Меандрі. Мікеланджело — видатний італійський скульптор, художник, архітектор, поет, інженер, майстер епохи Відродження. Він був першим скульптором, який добре знався на анатомії людини. Його відома статуя «Давид» також є шедевром краси.

Отже, пропорція, яку вважають приємною для споглядання, називається «золотим перетином». Термін «золотий перетин» придумав італійський учений, художник, скульптор Леонардо да Вінчі. Приблизно в 1490 році він намалював свій знаменитий малюнок «Вітрувіанська людина» (додаток 1 на с. 52). На ньому зображена постать оголеного чоловіка у двох, накладених одна на іншу позиціях: з розведеними в боки руками й ногами, уписана в коло; з розведеними руками і зведеними разом ногами, уписана в квадрат. Значення цього малюнка полягає в тому, що тільки ідеальні пропорції людського тіла дають змогу пропорцію з розведеними руками і ногами вписати в коло, а з розведеними руками та зведеними ногами — у квадрат. Малюнок і пояснення до нього іноді називають «канонічними пропорціями».

Поліклет у своїй книзі «Канон» виклав власну теорію про пропорції ідеально красивого людського тіла, тому вона отримала назву «канон», тобто взірець. Канон будувався так: яку частину фігури брали за одиницю міри й отримала назву «модуль». У каноні Поліклета модулем

була довжина голови, котра вміщується у висоті фігури 8 разів (додаток 2 на с. 53). Єгипетські художники брали за модуль довжину пальця, що вміщувався в усій постаті 190 разів. Також створювали канони,

КАНОН — сукупність норм та правил у мистецтві.

ПРОПОРЦІЇ — співвідношення частин цілого між собою.

у яких модулями були б: долоня, обличчя, ніс тощо. Але найбільш життєвими виявилися канони стародавніх митців.

Фізкультхвилинка

Постановка практичного завдання (1 етап)
Керівник гуртка. Зараз ми з'ясуємо, які вони — ідеальні пропорції людського тіла, а ви мені в цьому допоможете. Визначте пропорції тіла своїх сусідів по парті за допомогою лінійки чи сантиметра.

Етапи роботи

1. Проведіть вісь постаті, що відповідає висоті фігури.
2. Визначте довжину ніг, поділивши висоту постаті навпіл.
3. Поділивши тулуб на 3 частини, визначте висоту голови разом із шиєю.
4. Верхню частину поділіть на чотири частини: три чверті припадуть на висоту голови, а одна — на шию.
5. Позначте плечову й тазову осі, але пам'ятайте, що тазова вісь менше ніж плечова.
6. Намітьте коліна, поділивши довжину навпіл.
7. Визначте кінці пальців рук і місце ліктьових суглобів.
8. Намалюйте лінійну схему постаті (скелет).
9. На останньому етапі одягніть скелет у м'язи.
10. Побудуйте постать за допомогою модуля голови.

Виконання практичного завдання

Керівник гуртка. Іноді постаті людей бувають неідеальними. Певні відмінності можна побачити, переглянувши відомий мультсеріал «Як козаки...».

Пригадайте з уроків історії літератури, якими описували козаків, їхній зовнішній вигляд. Вони були здебільшого середнього зросту, плечисті, статні, дужі, повновиді, кругляві, засмагли. Їх зображували з довгими вусами, розкішним оселедцем або чуприною в гостроверхій шапці на голові, завжди з люлькою в зубах.

(Перегляд мультфільму «Як козаки...».)

У XV—XVIII ст. наші краї були відомі як «Україна — земля козацька». Більшість чоловіків та жінок звалися козаками та козачками. Традиції, звичаї та легенди про героїчні подвиги козаків передавали з покоління в покоління дітям та онукам. Часи змінилися, але дух відважних предків залишився з нами. У Прилуках зараз є три козацьких полки. Наприклад, Прилуцький козацький полк — це добровільне об'єднання громадян міста й району, які об'єдналися для відродження, популяризації козацьких та національних звичаїв, традицій, родинних відносин, життєвих принципів.

Козацтво — незалежний рух, спрямований на популяризацію здорового способу життя, виховання молоді в русі національного патріотизму, відродження козацьких та національних традицій та звичаїв та захист навколишнього середовища.

Кожен із вас отримав завдання: дослідити чи не є ви козацького роду, чи не є ваші рідні козаками.

(Розповіді дітей).

Постановка практичного завдання (II етап)

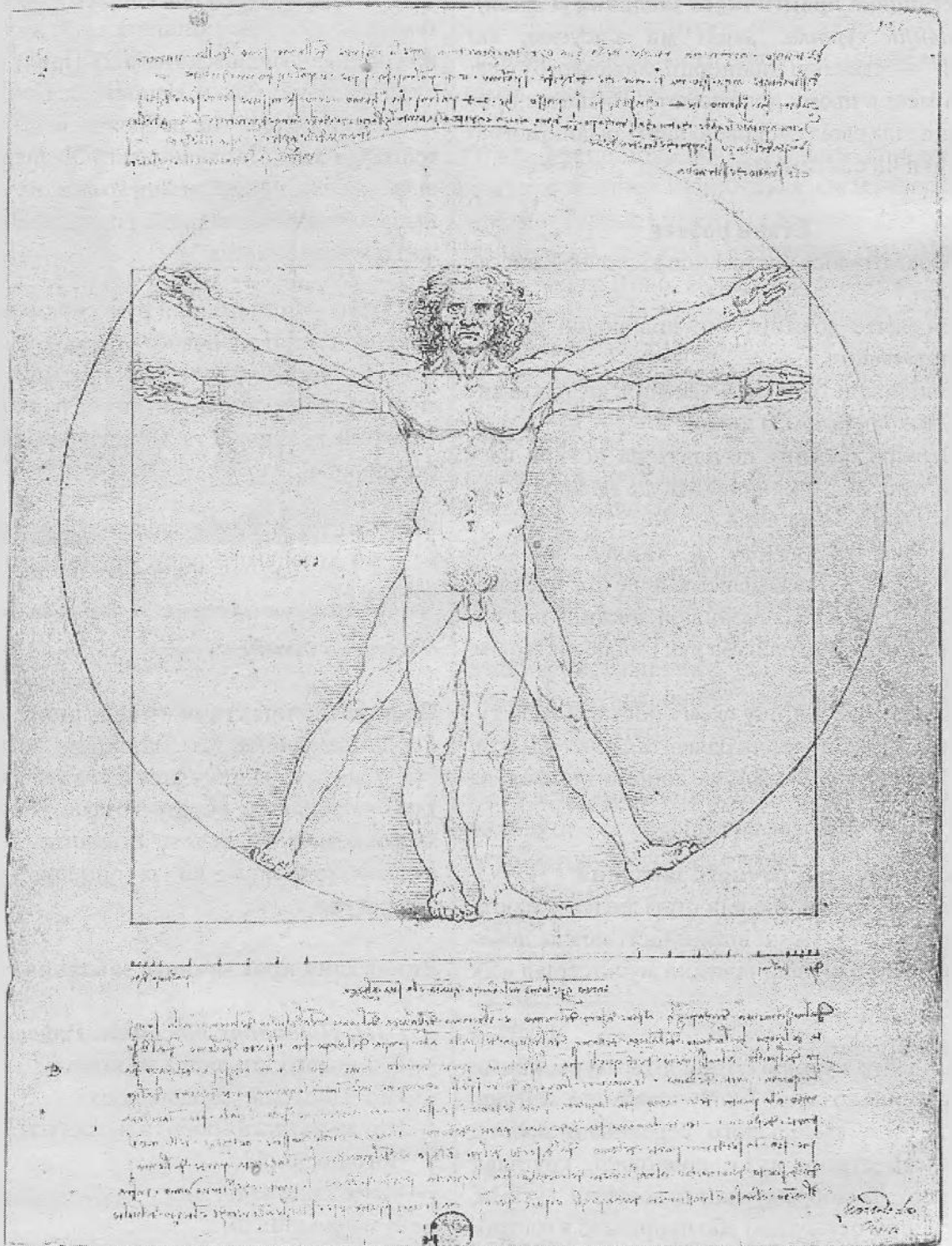
Керівник гуртка. Ми дійшли до останнього етапу роботи: залишилося оживити наші постаті, надавши їм образу козака. Подумайте, якого козака ви хочете створити: з мультфільму, сучасного чи за описом з історії, літератури.

Виконання практичного завдання

III. Підбиття підсумків. Рефлексія

- Що нового дізналися на занятті?
- Що найбільше сподобалося?
- Що ви встигли зробити на занятті?
- Чого досягли?
- Мене здивувало...
- У мене вийшло...
- Мені захотілося...
- Мене надихнуло...

Малюнок «Вітрувіанська людина» Леонардо да Вінчі (1490-1492 рр.)

Канон Таліклета

